Senedd Cymru
Y Pwyllgor Busnes

Diwygio Rheolau Sefydlog: Trefniadau cadeirio Pwyllgor y Llywydd

Mehefin 2024

Yn unol â Rheol Sefydlog 11.7(iv), y Pwyllgor Busnes sy’n gyfrifol am wneud argymhellion ar arferion a gweithdrefnau cyffredinol y Senedd, gan gynnwys unrhyw gynigion ar gyfer ail-wneud y Rheolau Sefydlog neu eu diwygio.

Mae'r adroddiad hwn yn argymell mewnosod Rheol Sefydlog 18B.3A newydd sy'n caniatáu i Bwyllgor y Llywydd benodi Cadeirydd dros dro drwy gydol cyfarfod o'r pwyllgor yn absenoldeb ei Gadeirydd parhaol.

Gwahoddir y Senedd i gymeradwyo'r cynnig i ddiwygio’r Rheolau Sefydlog fel yr amlinellir yn Atodiad A.

Cynnwys

1. Y cefndir 3

2. Penderfyniad 3

Atodiad A: Newidiad i Reol Sefydlog, a nodiadau esboniadol........ 5

Atodiad B: Rheol Sefydlog 18B fel y'i diwygiwyd........ 6

1. Y cefndir

1. Sefydlwyd Pwyllgor y Llywydd gan baragraff 16A o Atodlen 1 i Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000 (Deddf 2000), yn dilyn diwygiadau a wnaed i'r Ddeddf honno gan Ddeddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020.

2. Mae paragraff 16A (6) yn darparu bod yn rhaid i'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd gadeirio'r Pwyllgor. Y Dirprwy Lywydd sy'n cadeirio'r Pwyllgor ar hyn o bryd. Mae gofynion pellach yn ymwneud ag aelodaeth y Pwyllgor wedi'u cynnwys yn Rheol Sefydlog 18B - gan gynnwys bod yn rhaid i Gadeirydd y Pwyllgor Cyllid fod yn aelod o'r Pwyllgor.

3. Mae Rheol Sefydlog 18B.4 yn datgymhwyso Rheol Sefydlog 17.22 sy'n caniatáu i bwyllgorau eraill benodi cadeirydd dros dro yn absenoldeb y cadeirydd. Mae hyn yn peri problem os yw'r Cadeirydd yn absennol yn annisgwyl, er enghraifft oherwydd amgylchiadau nas rhagwelwyd.

4. Mae'r darpariaethau deddfwriaethol mewn perthynas â'r Comisiwn Etholiadol yn darparu terfynau amser penodol ar gyfer cyflwyno amcangyfrif o incwm a gwariant (cyllideb ddrafft) i Bwyllgor y Llywydd ac i'r Pwyllgor ystyried a gosod adroddiad ar yr amcangyfrif. Cyfle cyfyngedig y mae'r amserlen hon yn ei roi i'r Pwyllgor gyflawni ei swyddogaethau, a byddai'n arbennig o heriol pe bai'r Cadeirydd yn absennol yn annisgwyl yn ystod y cyfnod hwn, gan olygu y byddai'r Pwyllgor yn methu cwrdd.

2. Penderfyniad

5. Er bod Deddf 2000 yn glir mai'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd ddylai ysgwyddo cyfrifoldebau cyffredinol cadeirio, mae cyngor wedi dod i'r casgliad nad oes rhwystr cyfreithiol i Aelod arall gadeirio cyfarfod penodol dros dro yn absenoldeb y Cadeirydd.

6. Trafododd y Pwyllgor Busnes y mater hwn ar 14 Mai 2024 a chytunodd i argymell y dylid diwygio Rheol Sefydlog 18B i ychwanegu darpariaeth ar gyfer penodi cadeirydd dros dro at ddiben cyfarfod penodol yn unig. Mae'r gwelliant arfaethedig yn pennu y byddai cadeirydd y pwyllgor cyfrifol o dan Reol Sefydlog 19 (y Pwyllgor Cyllid) yn cael eu penodi'n gadeirydd dros dro ar y sail eu bod yn aelod o'r Pwyllgor yn rhinwedd bod yn gadeirydd y Pwyllgor Cyllid, yn hytrach nag fel cynrychiolydd grŵp gwleidyddol.

7. Bydd y newid hwn i'r Rheolau Sefydlog ond yn berthnasol i gyfarfodydd unigol, gan leihau'r risg o darfu ar fusnes Pwyllgor y Llywydd o ganlyniad i absenoldeb annisgwyl ei Gadeirydd.

8. Ar 11 Mehefin 2024, cytunodd y Pwyllgor Busnes yn ffurfiol i gynnig y newid i'r Rheolau Sefydlog a amlinellir yn yr adroddiad hwn. Gwahoddir y Senedd i gymeradwyo'r Rheolau Sefydlog newydd arfaethedig yn Atodiad B.

Atodiad A: Newidiad i Reol Sefydlog, a nodiadau esboniadol

RHEOL SEFYDLOG 18B – Goruchwylio'r Comisiwn Etholiadol	
Aelodaeth Pwyllgor y Llywydd	**Cadw'r pennawd**
18B.3. Rhaid i'r Pwyllgor gael ei gadeirio gan y Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd, ond dim ond wrth arfer pleidlais fwrw yn unol â Rheol Sefydlog 6.20 y caniateir i'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd bleidleisio.	**Cadw'r Rheol Sefydlog** Cynhwysir y Rheol Sefydlog er gwybodaeth
18B.3A. <u>Yn absenoldeb y cadeirydd mewn cyfarfod, caiff y Pwyllgor benodi cadeirydd y pwyllgor cyfrifol o dan Reol Sefydlog 19 yn gadeirydd dros dro drwy gydol y cyfarfod hwnnw.</u>	**Mewnosod Rheol Sefydlog newydd** Mae'r Rheol Sefydlog arfaethedig yn sicrhau y gall y Pwyllgor benodi cadeirydd dros dro drwy gydol un cyfarfod.
18B.4. Rhaid i'r cynnig a gyflwynir gan y Pwyllgor Busnes i gytuno ar aelodaeth y Pwyllgor gynnig fel aelodau o'r Pwyllgor: (i) naill ai'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd yn gadeirydd y Pwyllgor; (ii) cadeirydd y pwyllgor cyfrifol o dan Reol Sefydlog 19; a (iii) un aelod o bob grŵp gwleidyddol a gynrychiolir yn y Senedd.	**Cadw'r Rheol Sefydlog** Cynhwysir y Rheol Sefydlog er gwybodaeth
18B.5. Nid yw Rheolau Sefydlog 17.2A – 17.2T, Rheol Sefydlog 17.6(i), Rheolau Sefydlog 17.7 a 17.8, Rheolau Sefydlog 17.21 a 17.22, na Rheol Sefydlog 17.37 yn gymwys i Bwyllgor y Llywydd.	**Cadw'r Rheol Sefydlog** Cynhwysir y Rheol Sefydlog er gwybodaeth

Atodiad B: Rheol Sefydlog 18B fel y'i diwygiwyd

RHEOL SEFYDLOG 18B – Goruchwylio'r Comisiwn Etholiadol

Pwyllgor y Llywydd

18B.1 Wrth gynnig cylchoedd gorchwyl pwyllgorau o dan Reol Sefydlog 16.2 neu 16.3, rhaid i'r Pwyllgor Busnes sicrhau bod pwyllgor, o'r enw "Pwyllgor y Llywydd", â chyfrifoldeb dros y swyddogaethau a ragnodir yn Rheol Sefydlog 18B.2.

Swyddogaethau Pwyllgor y Llywydd

18B.2 Mae swyddogaethau Pwyllgor y Llywydd ("y Pwyllgor") wedi'u nodi ym mharagraffau 16A, 16B, 18 ac 20B o Atodlen 1 i Deddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000.

Aelodaeth Pwyllgor y Llywydd

18.B3 Rhaid i'r Pwyllgor gael ei gadeirio gan y Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd, ond dim ond wrth arfer pleidlais fwrw yn unol â Rheol Sefydlog 6.20 y caniateir i'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd bleidleisio.

18B.3A Yn absenoldeb y cadeirydd mewn cyfarfod, caiff y Pwyllgor benodi cadeirydd y pwyllgor cyfrifol o dan Reol Sefydlog 19 yn gadeirydd dros dro drwy gydol y cyfarfod hwnnw.

18.B4. Rhaid i'r cynnig a gyflwynir gan y Pwyllgor Busnes i gytuno ar aelodaeth y Pwyllgor gynnig fel aelodau o'r Pwyllgor:

- (i) naill ai'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd yn gadeirydd y Pwyllgor;
- (ii) cadeirydd y pwyllgor cyfrifol o dan Reol Sefydlog 19; a
- (iii) un aelod o bob grŵp gwleidyddol a gynrychiolir yn y Senedd.

18.B5. Nid yw Rheolau Sefydlog 17.2A – 17.2T, Rheol Sefydlog 17.6(i), Rheolau Sefydlog 17.7 a 17.8, Rheolau Sefydlog 17.21 a 17.22, na Rheol Sefydlog 17.37 yn gymwys i Bwyllgor y Llywydd.